

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/191/2004

REAKCJE NA WYDARZENIA NA UKRAINIE

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, GRUDZIEŃ 2004

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Wydarzenia ostatnich tygodni na Ukrainie - pierwsza i druga tura wyborów prezydenckich, udokumentowane fałszerstwa, manifestacje w obronie demokracji, negocjacje między stronami konfliktu, decyzja o powtórzeniu drugiej tury - wzbudziły w Polsce bardzo duże zainteresowanie. Polskie mass media obszernie relacjonowały te wydarzenia, znacznie obszerniej niż prasa i telewizja z krajów „starej” Unii Europejskiej, a polscy politycy z różnych obozów politycznych mieli znaczącą rolę w wypracowaniu kompromisu. Wielu Polaków osobiście zaangażowało się w wydarzenia na Ukrainie poprzez demonstrowanie solidarności z siłami demokratycznymi czy też udział w manifestacjach.

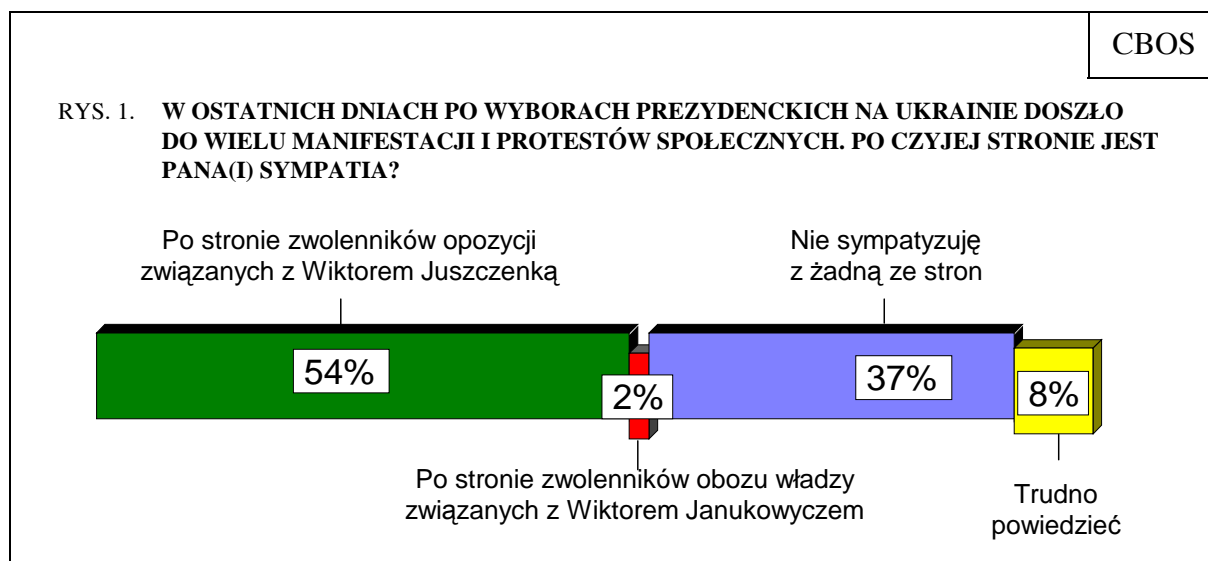
Sondaż, którego wyniki przedstawiamy¹, pokazuje, że w Polsce zainteresowanie sprawami Ukrainy wykazywały nie tylko elity oraz ci, którzy w jakiejś formie sami zaangażowali się w te wydarzenia. Sytuacja na Ukrainie była tematem wielu rozmów Polaków, którzy mają też wyraźne sympatie, jeżeli chodzi o strony sporu. Badanie przeprowadziliśmy po ujawnieniu fałszerstw, które miały miejsce podczas drugiej tury wyborów prezydenckich, wtedy gdy w Kijowie i innych miastach Ukrainy trwały masowe demonstracje. W okresie realizacji sondażu ukraiński Sąd Najwyższy unieważnił drugą turę wyborów prezydenckich, gdyż w czasie jej trwania naruszono zasady ordynacji i dopuszczono się poważnych fałszerstw, oraz ogłosił, że należy ją powtórzyć.

STOSUNEK DO STRON KONFLIKTU

Polacy sympatyzują z opozycją ukraińską: ponad połowa (54%) sytuuje swoje sympatie po stronie zwolenników opozycji związanych z Wiktorem Juszczenką, jedynie

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (175) przeprowadzono w dniach 3-6 grudnia 2004 roku na liczącej 973 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

nieliczni (2%) sympatyzują z premierem Wiktorem Janukowyczem i jego obozem politycznym. Ponad jedna trzecia (37%) deklaruje, że nie opowiada się za żadną ze stron².

Polacy deklarujący sympatię do Ukraińców częściej niż pozostali sympatyzują też z Wiktorem Juszczenką. Badani odnoszący się do nich z niechęcią niemal równie często odczuwają sympatię do Juszczenki co nie sympatyzują z żadną ze stron.

Tabela 1

W ostatnich dniach po wyborach prezydenckich na Ukrainie doszło do wielu manifestacji i protestów społecznych. Po czyjej stronie jest Pana(i) sympatia?	Odpowiedzi respondentów odnoszących się do Ukraińców*:		
	z sympatią	z obojętnością	z niechęcią
	w procentach		
Po stronie zwolenników opozycji związanych z Wiktorem Juszczenką	69	51	47
Po stronie zwolenników obozu władzy związanych z Wiktorem Janukowyczem	2	1	2
Nie sympatyzuję z żadną ze stron	23	42	44
Trudno powiedzieć	6	6	7

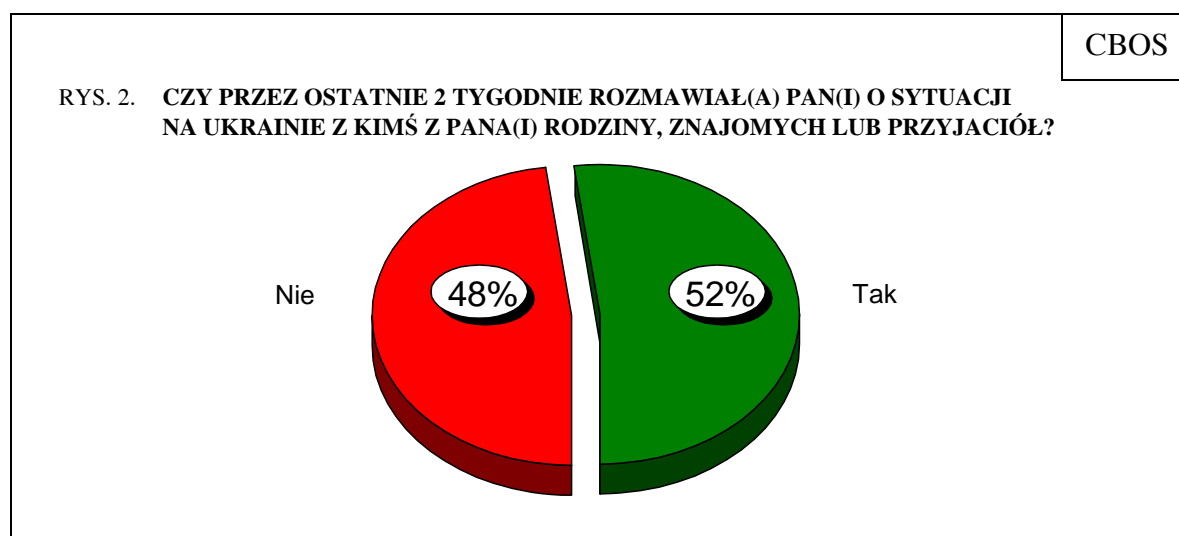
* Na pytanie o stosunek do Ukraińców respondenci udzielali odpowiedzi za pomocą 7-punktowej skali, której skrajnymi punktami były „niechęć” i „sympatia”

² W tym kontekście warto przedstawić wyniki sondażu przeprowadzonego w Rosji przez Instytut Lewady (w dniach 19-22 listopada 2004 roku na liczącej 1600 osób reprezentatywnej próbie dorosłej ludności Rosji; dane dostępne na: www.levada.ru). Gdyby Rosjanie mogli uczestniczyć w wyborach na Ukrainie, głosowałiby raczej na Janukowycza (34%) niż na Juszczenkę (7%), jednak najczęściej nie mają zdania. Jedna trzecia Rosjan (35%) uważa, że jeśli w wyborach prezydenckich wygra Juszczenko, osłabną związki i przyjaźń Ukrainy z Rosją, 28% - że nie osłabną.

ROZMOWY O UKRAINIE

Częstotliwość rozmów o sytuacji na Ukrainie jest miarą obecności tych wydarzeń w zbiorowej świadomości Polaków - rozmowa jest przejawem więcej niż tylko biernego zainteresowania, wymaga przemyśleń i pozwala zapoznać się z poglądami innych.

Ponad połowa Polaków (52%) deklaruje, że w ciągu dwóch tygodni poprzedzających sondaż rozmawiała o wydarzeniach na Ukrainie.

Osoby, które ukończyły wyższe studia, w zdecydowanej większości (86%) twierdzą, że rozmawiały o sprawach ukraińskich. Wśród niżej wykształconych grupy omawiające sytuację na Ukrainie były liczebnie mniejsze, lecz też znaczące. W rozmowach na ten temat częściej brali udział ludzie w średnim wieku niż najmłodszy i najstarsi.

OCENA ZAANGAŻOWANIA POLSKICH POLITYKÓW

Polscy politycy bardzo intensywnie zaangażowali się w rozwiązanie kryzysu politycznego na Ukrainie. Podczas wyborów prezydenckich w tym kraju i potem w czasie negocjacji reprezentowali instytucje zarówno polskie (Sejm, urząd prezydenta), jak i europejskie (Parlament Europejski, Komisję Europejską). W opinii większości społeczeństwa zaangażowanie to jest korzystne dla stosunków Polski z Ukrainą (60%)

i interesów Unii Europejskiej (55%). Blisko połowa Polaków (47%) sądzi, że leży ono w interesie naszego kraju, a jedna czwarta (27%) ma co do tego wątpliwości. Natomiast blisko dwie trzecie (64%) uważa, że udział Polaków w mediacjach zaszkodzi stosunkom Polski z Rosją.

Tabela 2

Polscy politycy zaangażowali się w rozwiązanie konfliktu na Ukrainie związanego z wynikami wyborów prezydenckich. Czy, Pana(i) zdaniem, zaangażowanie polskich polityków jest korzystne czy niekorzystne dla:	Korzystne	Niekorzystne	Trudno powiedzieć
	w procentach		
- stosunków Polski z Ukrainą	60	13	27
- interesów Unii Europejskiej	55	14	31
- interesów Polski	47	26	27
- stosunków Polski z Rosją	11	64	25

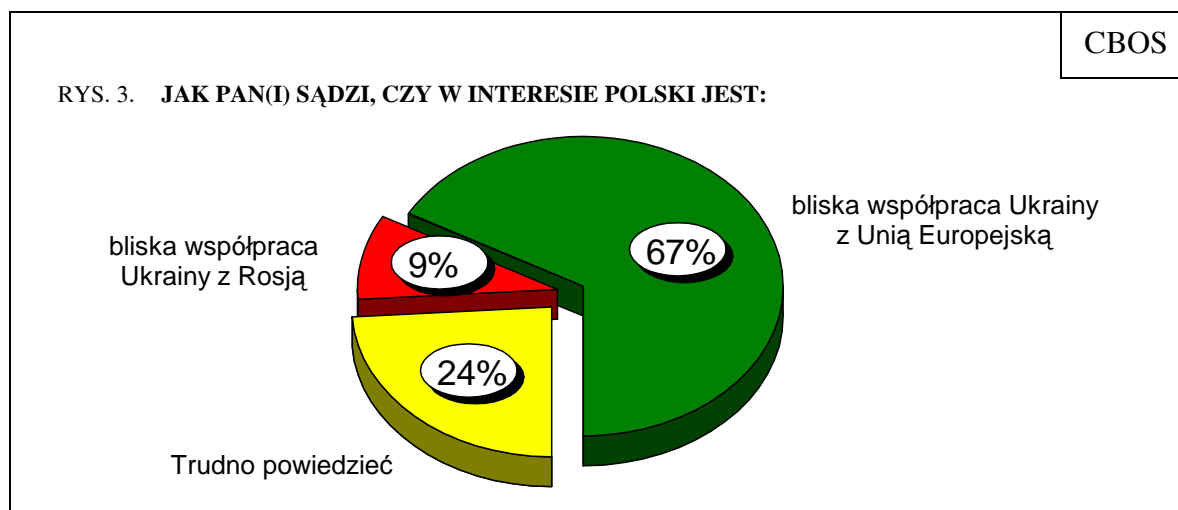
Osoby odnoszące się do Ukraińców z sympatią częściej niż pozostałe dostrzegają korzyści dla Polski i Unii Europejskiej z udziału Polaków w negocjacjach, częściej też są zdania, że skutkować on będzie poprawą stosunków polsko-ukraińskich. Natomiast o niekorzystnym wpływie tego udziału na stosunki naszego kraju z Rosją respondenci są przekonani niezależnie od tego, jak odnoszą się do Ukraińców.

Tabela 3

Czy, Pana(i) zdaniem, zaangażowanie polskich polityków jest korzystne czy też niekorzystne dla:	Odpowiedzi osób uważających to zaangażowanie za korzystne wśród odnoszących się do Ukraińców:		
	z sympatią	z obojętnością	z niechęcią
	w procentach		
- stosunków Polski z Ukrainą	73	62	54
- interesów Unii Europejskiej	66	55	51
- interesów Polski	62	46	39
- stosunków Polski z Rosją	13	11	11

Dwie trzecie Polaków (67%) sądzi, że bliska współpraca Ukrainy z Unią Europejską leży w interesie Polski, co jedenasty (9%) - że w naszym interesie jest zbliżenie Ukrainy z Rosją.

Im lepiej respondenci są wykształceni, tym częściej uważają, że Polska skorzysta na integracji Ukrainy z UE.

Respondenci odnoszący się do Ukraińców z sympatią częściej niż pozostali są zdania, że dla Polski korzystna jest bliska współpraca Ukrainy z UE. Badani mający niechętny stosunek do Ukraińców nieco częściej niż inni uważają, że w interesie Polski leży zbliżenie między Ukrainą i Rosją.

Osoby, które rozmawiały o sytuacji na Ukrainie po drugiej turze wyborów prezydenckich (a więc, przypuszczalnie, mające poglądy na ten temat i/lub wiedzę), w zdecydowanej większości oceniają, że zbliżenie Ukrainy z Zachodem jest korzystne dla Polski.

Tabela 4

Jak Pan(i) sądzi, czy w interesie Polski jest:	Odpowiedzi respondentów odnoszących się do Ukraińców:		
	z sympatią	z obojętnością	z niechęcią
	w procentach		
- bliska współpraca Ukrainy z Unią Europejską	79	66	66
- bliska współpraca Ukrainy z Rosją	6	8	13
Trudno powiedzieć	15	26	21

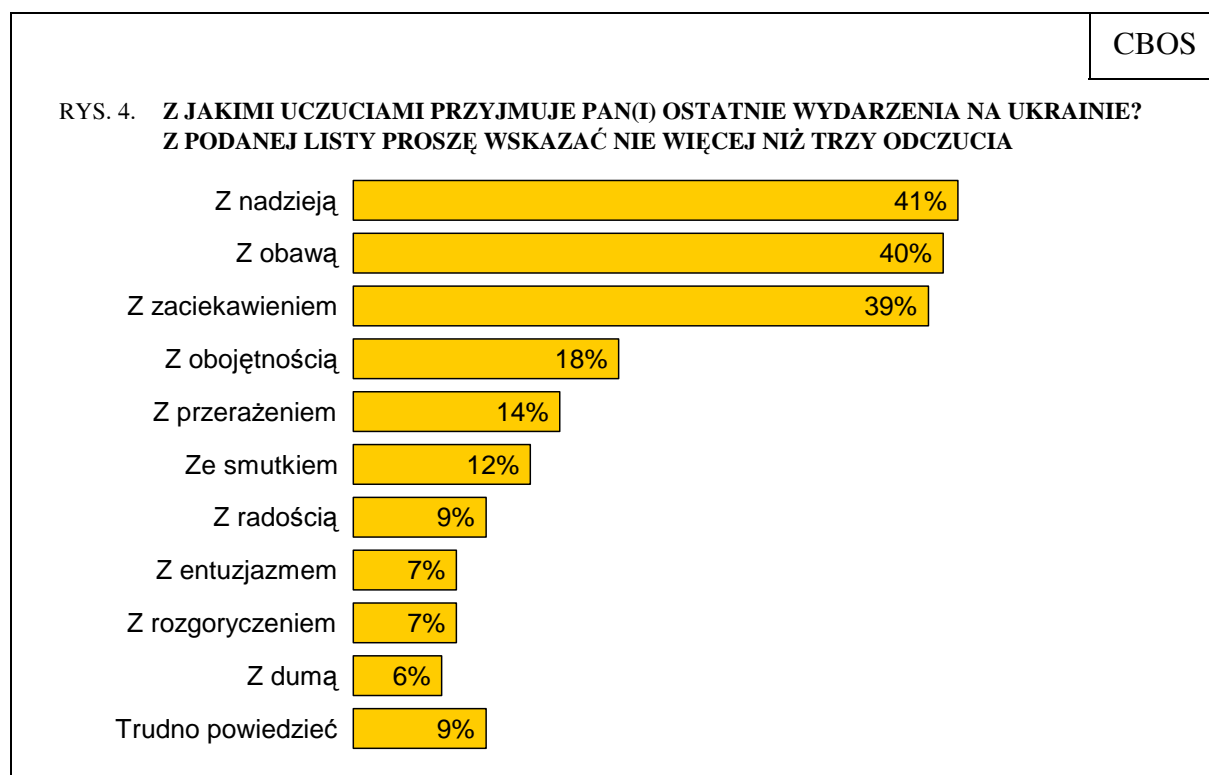
Tabela 5

Jak Pan(i) sądzi, czy w interesie Polski jest:	Odpowiedzi respondentów, którzy w ciągu dwóch tygodni poprzedzających sondaż:	
	rozmawiali o wydarzeniach na Ukrainie	nie rozmawiali o wydarzeniach na Ukrainie
	w procentach	
- bliska współpraca Ukrainy z Unią Europejską	80	54
- bliska współpraca Ukrainy z Rosją	7	11
Trudno powiedzieć	13	36

EMOCJONALNE REAKCJE NA WYDARZENIA NA UKRAINIE

W czasie, kiedy przeprowadzaliśmy badanie, sytuacja na Ukrainie rozwijała się dynamicznie: w Kijowie trwały demonstracje, lecz nie było jasne, czy wobec uczestników zostanie użyta siła. Nie było ostatecznie wiadomo, czy uznane zostaną wyniki sfałszowanych wyborów, a jeśli nie - czy wybory powtórzone będą od początku czy tylko ich druga tura. Wśród respondentów dominowały uczucia odzwierciedlające ten stan niepewności i zawieszenia, natomiast rzadko odczuwano emocje jednoznacznie dobre lub złe.

Ostatnie wydarzenia na Ukrainie Polacy najczęściej przyjmowali z nadzieją, obawą i zaciekawieniem - po cztery dziesiąte deklarowało takie emocje. Rzadziej pojawiały się uczucia jednoznacznie negatywne: przerażenie odczuwał co siódmy respondent (14%), smutek - co ósmy (12%), a rozgoryczenie o połowę mniejsza liczebnie grupa (7%). Stosunkowo rzadko też odczuwano radość (9%) lub entuzjazm (7%). Obojętność wobec wydarzeń na Ukrainie deklarowała mniej niż jedna piąta badanych.

W sporze politycznym, jaki powstał na Ukrainie, Polacy sympatyzują z opozycją. Po pierwsze dzieje się tak zapewne dlatego, że utożsamiają aspiracje tego obozu z dążeniami do demokratyzacji systemu politycznego - sądzą, że zwolennicy opozycji są demokratami, w odróżnieniu od obozu obecnego premiera. Po drugie, uważają, że orientacja Ukrainy na bliższą współpracę z Zachodem jest dla Polski korzystna i dlatego też chętniej widzieliby u władzy wyrażającego takie aspiracje Wiktora Juszczenkę. Respondenci odnoszący się do Ukraińców z sympatią częściej niż inni sądzą, że zbliżenie Ukrainy z Unią Europejską leży w interesie naszego kraju.

Zaangażowanie polskich polityków w rozwiązanie konfliktu na Ukrainie znajduje uznanie opinii publicznej: dzięki niemu, zdaniem badanych, poprawią się stosunki polsko-ukraińskie i skorzysta na tym Unia Europejska, a także - choć to nie jest już do końca jasne - Polska. Ceną za te korzyści będzie pogorszenie relacji polsko-rosyjskich.

Opracował
Michał WENZEL